

Valtionavustukset yleisten kirjastojen kehittämistoimintaan

Merja Kummala-Mustonen
Rokua12.9.2019

Valtionavustukset yleisten kirjastojen kehittämistoimintaan

- Aluehallintovirasto myöntää valtionavustuksia kirjastojen alueelliseen ja paikalliseen kokeilu- ja kehittämistoimintaan. Valtionavustukset on tarkoitettu yleisten kirjastojen palvelujen ja toimintamuotojen kehittämiseen.
- Avustuksia voivat hakea kunnat/kunnalliset yleiset kirjastot.
- Haku-aika alkaa **28.10.** ja päättyy **2.12.2019 klo 16:15**
- Aluehallintovirastoista myönnettäviin avustuksiin voidaan käyttää noin 2 900 000 euroa, jos eduskunta myöntää tarkoitukseen määrärahat. Aluehallintovirastojen kirjastoasiantuntijat käsittelevät yhteistyössä hakemukset yhteisten perusteiden mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää aluehallintovirastoille määrärahat, ja aluehallintovirastot tekevät päätökset helmi-maaliskuussa 2020. Aluehallintovirastot lähettävät päätöksen hakijalle asiointipalvelun kautta.

Avustuksen tavoite

- Avustuksilla toteutetaan yleisiä kirjastoja koskevan lain (1492/2016), Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategian 2025, Opetus- ja kulttuuriministeriön strategian 2030 sekä hallitusohjelman tavoitteita.
- Haku kohdistuu kulttuuripolitiikan strategian 2025 tavoitealueeseen Osallisuus ja osallistuminen kulttuuriin. Tavoitteena on lisätä kaikkien osallisuutta kulttuuriin sekä kaventaa eri väestöryhmien eroja kulttuuriin osallistumisessa.

Miten avustusta haetaan?

- Aluehallintovirastoista myönnettävien valtionavustusten hakemukset tehdään aluehallinnon sähköisessä asiointipalvelussa <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/>.
Palvelun käyttämiseen tarvitaan Suomi.fi -tunnistusta, jossa käytetään pankkitunnuksia, mobiilivarmennetta tai sirullista henkilökorttia.
- Hakija täyttää asiointipalvelussa hakulomakkeen, liittää siihen pyydetyt liitteet ja lähettää hakemuksen asiointipalvelussa aluehallintovirastoon. Hakemusten tulee olla lähetettynä asiointipalvelussa viimeistään 2.12.2019 klo 16.15.

Millä perusteella hakemuksia arvioidaan?

- Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

Hakukohtaiset myöntöperusteet

- Hankkeella tulee olla selkeät tavoitteet ja toimenpiteet sekä ajallinen suunnitelma ja perusteltu kustannusarvio.
- Avustus voi kattaa enintään 80 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista
- Hankkeissa suositellaan alueellista ja/tai valtakunnallista yhteistyötä.
- Hankkeiden tuloksena odotetaan syntyvän vakiintuvia käytäntöjä tai rakenteellisia uudistuksia.
- Hankkeiden tuloksia tulee olla mahdollista hyödyntää yksittäistä hanketta laajemmin.
-

Millä perusteella hakemuksia arvioidaan?

- Monialaisissa hankkeissa vain kirjastojen osuuteen.
- myös hankkeen toteutukseen liittyvän lisähenkilöstön palkkaukseen.
- Kirjastojen perustoimintaan liittyvät kustannukset eivät ole hyväksyttäviä kustannuksia: aineisto- ja kalustehankinnat sekä rakennus-, remontti- tai sisustustyöt
- Omatoimikirjastohankkeet: parannetaan kirjastopalvelujen saatavuutta; kehittämishankkeita, eivät investointihankkeita.
- Digitointihankkeet: aineisto on paikallisesti, alueellisesti tai kansallisesti arvokasta sekä kirjaston hallinnassa; yhteys Kansalliskirjastoon/Mikkelin digitointikeskukseen ohjeistusta varten; digitaalisten aineistojen tulee olla käytettävissä myös Finnan kautta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut Seinäjoen kaupunginkirjastolle lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallisen erityistehtävän 1.1.2020 alkaen. Lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävällä valtakunnallisella erityistehtävällä vahvistetaan kaikkien yleisten kirjastojen toimintaedellytyksiä lasten ja nuorten monipuolisen lukutaidon edistäjinä. Lasten ja nuorten lukemista edistävien laajempien/alueellisten hankkeiden suunnitteluvaiheessa on suositeltavaa olla yhteydessä erityistehtävää hoitavaan Seinäjoen kaupunginkirjastoon valtakunnallisen erityistehtävän ja alueellisten hankkeiden keskinäistä koordinaatiota varten.

Paikallisten ja alueellisten kehittämishankkeiden kokonaisuudet

Kunnat/kunnalliset yleiset kirjastot voivat hakea valtionavustusta seuraaviin kokonaisuuksiin, jotka perustuvat yleisiä kirjastoja koskevan lain tavoitteisiin, pääministeri Rinteen hallitusohjelmaan 2019 Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta ja Opetus- ja kulttuuriministeriön strategiaan 2030.

Hankkeiden toivotaan tuottavan menetelmiä ja toimintamalleja, joiden avulla kirjastopalvelut edistävät asukkaiden hyvinvointia, osallisuutta sekä hyvää ja merkityksellistä elämää. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen. Hyvä yhteiskunta on yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Monipuoliset lukutaidot ovat tärkeä avain jatkuvaan oppimiseen ja täysivaltaiseen kansalaisuuteen. Avoin ja luotettava tieto ja lähdekriittinen osaaminen luovat edellytyksiä toimia yhdenvertaisena kansalaisena myös digitaalisessa yhteiskunnassa. Näiden taitojen myötä kirjastot osaltaan edistävät kansalaisten osallisuuden kokemusta ja ehkäisevät syrjäytymistä. Kirjastopalvelut tukevat tutkivaa, luovaa, vastuullista ja kansainvälistä elämänasennetta.

Kirjastojen saavutettavat, monipuoliset ja yhteiskäyttöiset tilat lisäävät yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja lähidemokratiaa. Erilaisille alueille (esim. kaupunkikeskukset, lähiöt, harvaan asutut alueet) tarvitaan monipuolisia toimintatapoja ja toimijoiden (ml. kirjastojen) yhteistyömalleja palvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

Kokonaisuus: Aktiivinen kansalaisuus, demokratia ja sananvapaus

- Kehitetään kirjastoja kansalaistoimintaa tukevinä yhteisöllisinä tiloina
- Kehitetään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismenetelmiä ja poistetaan osallistumisesteitä
- Vahvistetaan eri kieli- ja kulttuuriryhmien vuoropuhelua
- Kehitetään toimintaa, joka edistää hyvää keskusteluilmapiiriä

Kokonaisuus: Lukemisen edistäminen

- Edistetään lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukuharrastusta
- Edistetään kaikkien väestöryhmien monilukutaitoa

Kokonaisuus: Jatkuva oppiminen

- Kehitetään kirjastoja kaikille avoimina ja monipuolisina työ- ja oppimisympäristöinä
- Edistetään suunnitelmallista yhteistyötä päiväkotien, koulujen, oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa
- Edistetään avointa ja luotettavaa tiedonsaantia sekä vahvistetaan lähdekriittisyyttä

Kokonaisuus: Kirjastojen vaikuttavuus, uudet toimintamallit ja kestävä kehitys

- Kehitetään kirjastojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta lisääviä toimintamalleja
- Kehitetään asukkaiden osallisuutta ja lähidemokratiaa vahvistavia toimintamalleja
- Kehitetään kirjastopalvelujen saavutettavuutta parantavia toimintatapoja ja yhteistyömalleja
- Edistetään kestäväää kehitystä

Mitä ehtoja avustuksen käyttöön liittyy?

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Avustus voi kattaa enintään avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Avustuksen saajalta edellytetään kustannuspaikkakohtaista talousraportointia.
- Aluehallintovirastolla on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Hankintalainsäädännön huomioon ottaminen
- Avustuksen saajan tulee pyytää tarjous useammalta kuin yhdeltä toimittajalta sellaisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka alittavat kansallisen kynnyсарvon mutta joiden arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 20 000 euroa.

Miten tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoidaan?

- Avustusten käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä. Selvitykseen sisältyy sekä talousraportointi että tuloksellisuusraportointi. Avustuksen saajan edellytetään raportoivan kustannuksista kustannuspaikkakohtaisesti.
- Aluehallinnon sähköisessä asiointipalvelussa haetuista ja myönnettyistä avustuksista myös selvitykset tehdään asiointipalvelussa (<https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/>).

Opas valtionavustusten hakemisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta

- Opas perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön vastaavaan oppaaseen, mutta on räätälöity vastaamaan aluehallintovirastoista jaettavia avustuksia. Opas koskee tulevaa hakukierrosta ja sen sisältöä on tarkoitus käydä läpi muun muassa Miljoonat jakoon -tilaisuudessa 24.10.2019.
- Opas löytyy aluehallintovirastojen nettisivuilta (www.avi.fi) polulla: "Palvelut" > "Julkaisut" > "Julkaisut 2019".
- Suora linkki oppaaseen:
<http://www.avi.fi/documents/10191/13272028/Julkaisu-64-ISAVI/e7aa6e44-deb1-423c-b012-cce37e8e4998>

Hankkeen arviointi (ESAVIn arviointikehikko)

	Kyllä	Ei
1. Mainitaanko hankkeen yhteyttä kunnan strategioihin, opetussuunnitelmiin yms.?		
2. Oliko hankkeelle määritelty tavoitteet?		
3. Saavutettiin asetetut tavoitteet tai osa niistä?		
4. Arvioidaanko mahdollisia laajempia tavoiteltavia vaikutuksia kirjaston toiminnassa?		
5. Tuodaanko selvityksessä esille hankkeen laajempia kirjasto- tai kulttuuripoliittisia vaikutuksia tai vaikuttavuutta?		
6. Onko erityisiä kohderyhmiä, joihin hankkeella on pyritty vaikuttamaan?		
7. Onko hankkeessa tehty yhteistyötä? Onko yhteistyökumppaneita?		
8. Onko hanketoiminnan tulosten vakiintumista mietitty?		
9. Jatkuuko toiminta hankkeen jälkeen?		
10. Arvioitiinko kokonaistulosta?		

Yhteystiedot

Merja Kummala-Mustonen
Kirjastotoimen ylitarkastaja
puh. 0295 017 552 tai 050 396 3013
Opetus ja kulttuuritoimen vastuualue
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
PL 293, 90101 Oulu
s-posti: etunimi.sukunimi@avi.fi
s-posti kirjaamo: kirjaamo.pohjois@avi.fi
Käyntiosoite: Linnankatu 3, Oulu
puhelinvaihde: 0295 017 500
www.avi.fi/pohjois